

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دلایل اساسی مرجعیت یگانه مرکز آمار ایران در تولید و انتشار حساب‌های ملی و شاخص‌های قیمت

ارائه شده در کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار ۱۳۹۷/۱۰/۱۷

رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در جمع اعضای ستاد سرشماری کشور ۱۳۹۵:

۱. آمار و اطلاعات دقیق، متمرکز و علمی پایه اصلی در تصمیم‌گیری کارآمد برای کشور.
۲. اختلاف در آمارهای مراکز آماری بلایی بزرگ است. گاهی مراکز مختلف در خصوص نرخ بیکاری یا نرخ تورم و رشد اقتصادی، آمارهای متفاوتی بیان می‌کنند که این مسئله موجب ایجاد بی‌اعتمادی در مردم می‌شود.
۳. از جمله کارهای اساسی، تمرکز آمار در یک مرکز و همچنین تمرکز بر روی یک شیوه علمی و مورد توافق.
۴. دستکاری در آمارها که در معرض قضاوت مردم فهمیم نیز قرار دارد، گناهی کبیره است.

تاکیدات ریاست محترم جمهور جناب آقای دکتر روحانی (در جمع اعضای ستاد سرشماری ۱۳۹۵) :

- ۱- تمام مسئولین در کشور باید به آمار و اطلاعات مرکز آمار استناد نمایند.
- ۲- اگر آمار دقیق نباشد و یا کسی واقعیت را بیان نکند، حتماً **خیانت ملی** و **گناهی بزرگ** مرتکب شده است.
- ۳- امروز بخش هایی عادت دارند که **آمار سرخود درست** نمایند، محقق، صاحب نظر و استاد دانشگاه می تواند نظر شخصی خود را اعلام کند، اما در مسایل آماری باید به مرکز آمار استناد شود.
- ۴- باید به نقطه ای برسیم که در آینده **آمار و اطلاعات را به لحظه** در اختیار داشته باشیم.

هزینه های تداوم موازی کاری در تولید و انتشار آمارهای رسمی

۱. تضعیف سرمایه اجتماعی و باور عمومی به آمارهای رسمی کشور به عنوان زیر ساخت اصلی نظام برنامه ریزی و حکمرانی شایسته
۲. کاهش اعتماد مجامع بین المللی به نظام آماری کشور
۳. سردرگمی برنامه ریزان و سیاست گذاران و به طور کلی کاربران آمارهای رسمی
۴. اتلاف منابع بسیار محدود انسانی و مالی حوزه آمارهای رسمی درحالی که تنها حداکثر ۵۵ درصد نیازهای آماری ملی و ۳۵ درصد آمارهای استانی و ۱۵ درصد آمارهای شهرستانی آماری کشور تولید می شود
۵. افزایش بار پاسخگویی و عدم همکاری پاسخگویان به دلیل مراجعات مکرر موازی و در نتیجه کاهش کیفیت آمارها
۶. افزایش ریسک سرمایه گذاری داخلی و خارجی در نتیجه وجود آمارهای متفاوت و گاهی متناقض
۷. گسترش تشکیلات اداری و افزایش هزینه های دولت
۸. عدم استفاده بهینه و کارآمد از دانش و تجربه انباشته شده و به اشتراک گذاری دانش فنی
۹. ایجاد زمینه عملیات روانی برای تضعیف نظام آماری و برنامه ریزی کشور

۱

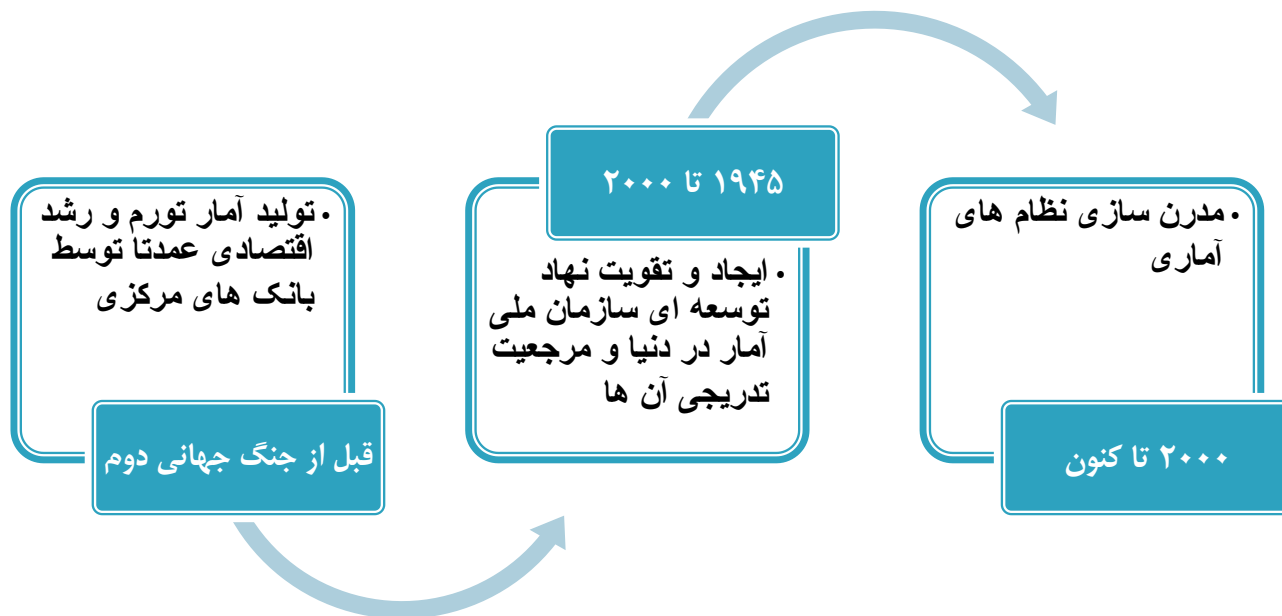
سیر تاریخی و گرایش های مسلط توسعه نظام های آماری در جهان

سیر تاریخی توسعه نظام های آماری در جهان

□ توسعه نظام های آماری در جهان به سه دوره متمایز تقسیم می شود:

- قبل از جنگ جهانی دوم،
- حد فاصل بعد از جنگ جهانی دوم تا سال ۲۰۰۰ و
- بعد از سال ۲۰۰۰

تا قبل از جنگ جهانی دوم عمدتاً بانک های مرکزی تولید و انتشار آمارهای کلان اقتصادی را بر عهده داشتند. پس از جنگ جهانی دوم در همه کشورها ایجاد و تقویت نهاد توسعه ای سازمان ملی آمار (NSO) در دستور کار قرار گرفت و از سال ۲۰۰۰ گذار از نظام آمارهای سنتی و مدرن سازی نظام آماری (NSS) با مرجعیت سازمان های ملی آمار مسلط گردیده است.

سیر تاریخی توسعه نظام های آماری در جهان (ادامه)

- ❑ تصویب اصول ده گانه بنیادین آمارهای رسمی در سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴
- ❑ پارادایم نوین سازی نظام های آماری دنیا (از سال ۲۰۱۰) لزوم کاهش هزینه های تولید آمار و انجام فعالیت های مرتبط مقرون به صرفه
- ❑ در قطعنامه پایانی چهل و هشتمین نشست کمیسیون آمار سازمان ملل (سال ۲۰۱۷)، در خصوص برنامه گذار و مدرن سازی آمار رسمی، چنین آمده است: «گذار نظام آمار رسمی به نظامی مدرن، یک پاسخ فوق فعال به نیازهای در حال افزایش و گوناگون طیف گسترده ای از کاربران به آمارهای باکیفیت و به صرفه، از سوی نظام آمار رسمی جهانی است».

سیر تاریخی توسعه نظام های آماری در جهان (ادامه)

در چهل و هشتمین نشست کمیسیون آمار سازمان ملل در سال ۲۰۱۷ موضوعات زیر به عنوان گرایش های مسلط بر مقوله مدرن سازی آمار رسمی، تحت نام رئوس برنامه های کلیدی عملیاتی برای اجرا در سطوح ملی و منطقه ای، معرفی و مورد تاکید قرار گرفتند:

➤ نقش محوری و مرجعیت سازمان های ملی آمار در ایجاد هماهنگی و هدایت نظام ملی آمار کشورها برای گذار و مدرن شدن و **حذف موازی کاری ها**

➤ تقویت استفاده از روش های نوین تولید آمارهای رسمی و به ویژه افزایش استفاده از داده های اداری (آمارگیری های ثبتي مبنا) و بکارگیری ظرفیت مه داده ها در فرآیند تولید آمار رسمی و تولید اطلاعات آماری به تفکیک (**disaggregation**) مناطق جغرافیایی، طبق بندی های بین المللی **isic isco** و ... و جنسیت و ...

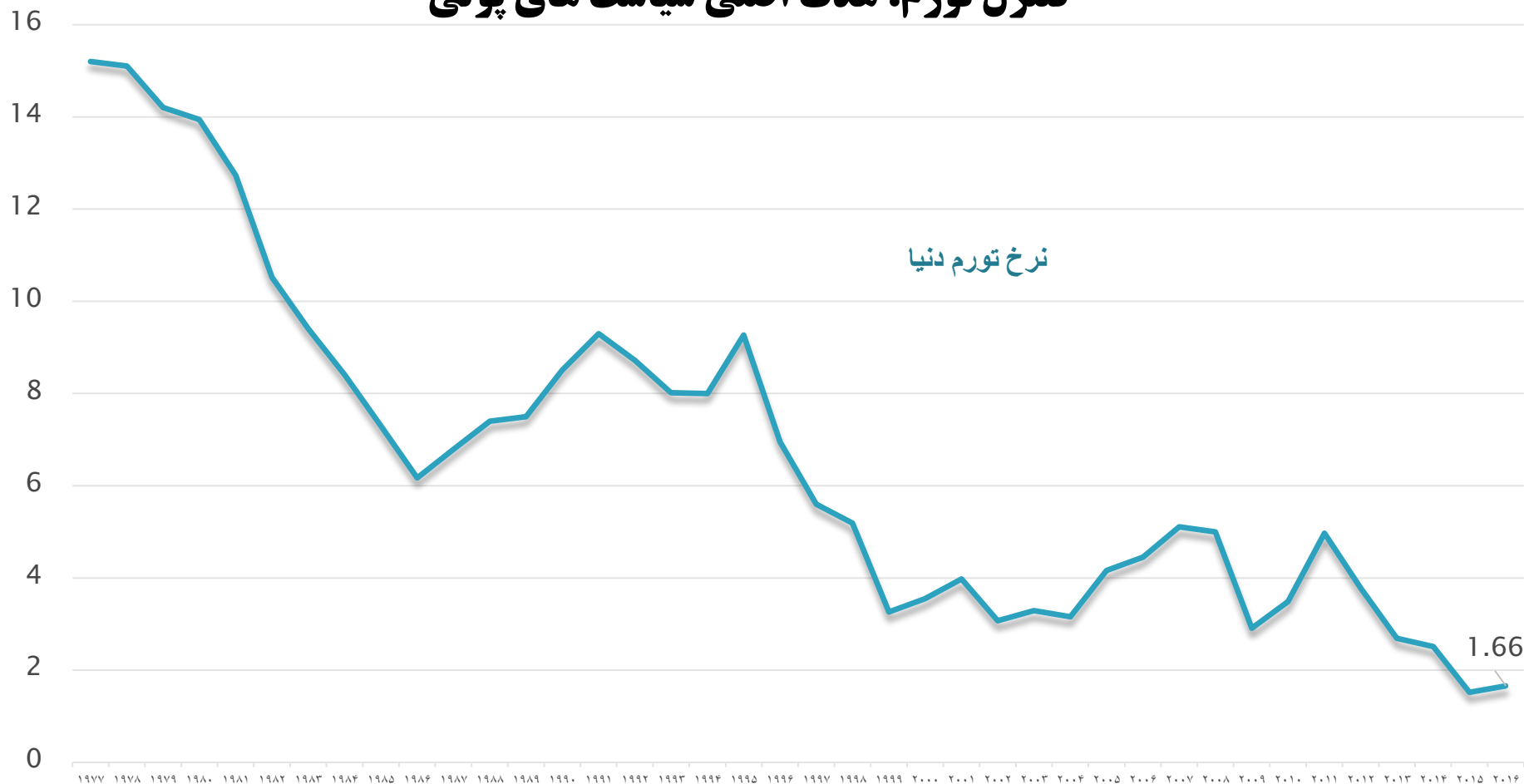
➤ اصلاح قوانین موجود آمار و تهیه برنامه های راهبردی و توسعه ای ملی برای تحول و نوسازی نظام های آماری کشورها

➤ پیاده سازی و بکارگیری استانداردها و دستورالعمل های سازمان های بین المللی در زمینه مدرن سازی آمار رسمی و بازطراحی فرآیندهای تولید، تهیه و انتشار آمار

سیر تاریخی توسعه نظام های آماری در جهان (ادامه)

□ با افزایش چشمگیر تورم در دهه ۱۹۶۰ همراه با **فرآیند توسعه** و تمرکز فعالیت های بانکهای مرکزی بر سیاستهای پولی (با هدف ثبات تورمی) و نیز **فرآیند تخصصی** شدن امور در کشورهای مختلف، وظیفه تهیه حساب های ملی و شاخص قیمت از دستور کار بانکهای مرکزی خارج شده و مراکز آماری به صورت تخصصی متولی این امر شدند. (WORLD BANK)

کنترل تورم: هدف اصلی سیاست های پولی

سیر تاریخی توسعه نظام های آماری در جهان (ادامه)

□ در قوانین سازمانهای ملی آمار دنیا، وظیفه تهیه حسابهای ملی و شاخص قیمت به طور شفاف به عهده این سازمانها گذاشته شده است.

□ در ایران هم به تناسب این پارادایم جهانی، در سال ۱۳۵۳ (۱۹۷۴ میلادی) قانون مرکز آمار ایران مورد بازنگری قرار گرفت و وظیفه تهیه حسابهای ملی و شاخصهای قیمت به صراحت به عهده مرکز آمار ایران گذاشته شد، اما تولید و انتشار حساب های ملی و شاخص قیمت توسط بانک مرکزی همچنان ادامه یافت.

۲

مرجع تولید و انتشار شاخص های قیمت و حسابهای ملی در جهان

► بر اساس اطلاعات بخش آمار سازمان ملل UNSD مرجع تولید و انتشار شاخص های

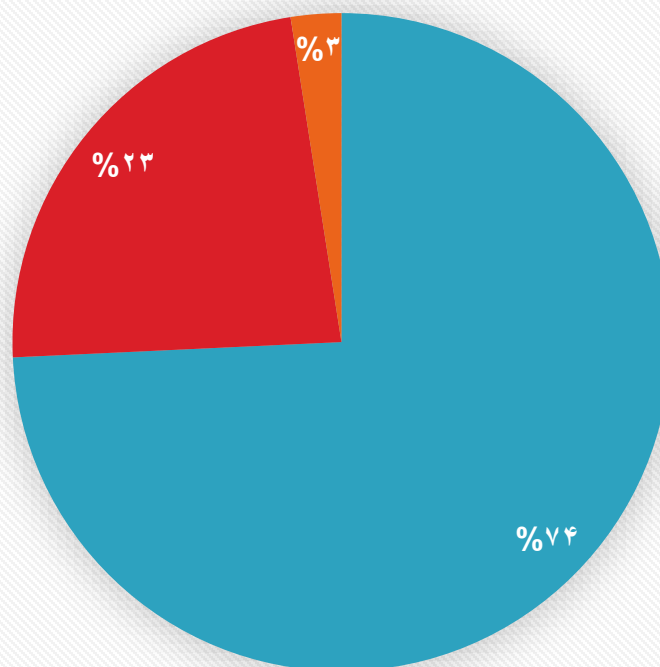
قیمت در جهان در ۲۰۲۲ کشور جهان به شرح زیر آورده شده است :

نام دستگاه متولی محاسبه شاخص قیمت	در صد	نام کشورها
سازمان ملی آمار (NSO) یا دفتر آمار یا عناوین مشابه	۷۸,۳	سوئد، نروژ، ایرلند، کانادا ، تایلند، ترکیه، انگلستان، ایتالیا، اتریش، هلند، فرانسه، فدرال روسیه، چین، بنگلادش، مالزی، اندونزی، و ...
وزارت مالی، اقتصاد، دارایی یا عناوین مشابه	۱۷,۹	کره جنوبی، بلژیک، پاکستان، بورکینافاسو، عمان و گینه استوایی، قبرس، مالدیو، بوتان، استونی و ...
بانک مرکزی	۲,۵	هندوراس، پاراگوئه، موناکو، اریتره و جمهوری عربی لیبی
اداره کار	۰,۵	آمریکا
وزارت ارتباطات داخلی	۰,۵	ژاپن
وزارت توسعه و همکاری های بین المللی	۰,۵	تونس

بر اساس اطلاعات بخش آمار سازمان ملل UNSD مرجع تولید و انتشار حسابهای ملی در
جهان در ۲۰۲ کشور جهان به شرح زیر آورده شده است :

نام کشورها	در صد	نام دستگاه متولی حسابهای ملی
آلمان، سوئد، نروژ، ایرلند، کانادا ، تایلند، ترکیه، انگلستان، ایتالیا، اتریش، هلند، فرانسه، فدرال روسیه، چین، بنگلادش، مالزی، اندونزی، و ...	۷۱	سازمان ملی آمار (NSO) یا دفتر آمار یا عناوین مشابه
آنگولا، آنتیگوا و باربودا، کیپ ورد، هائیتی، هندوراس، نیوئه، پاراگوئه ،اریتره، گینه، گینه بیسائو، جمهوری عربی لیبی، میکرونزی، کنگو	۷	بانک مرکزی
آمریکا، کره جنوبی، بلژیک، پاکستان، بورکینافاسو، عمان و گینه استوایی، قبرس، مالدیو، بوتان، استونی و ...	۲۲	سایر

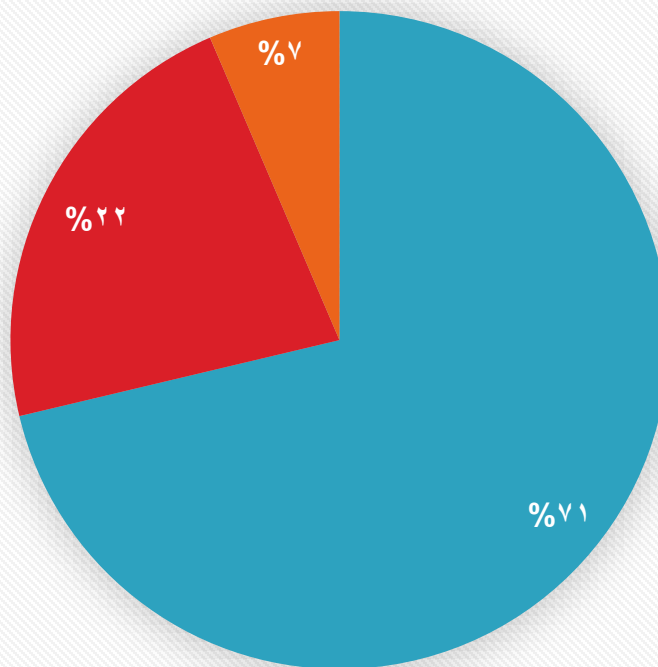
سازمان متولی تولید و انتشار شاخص های قیمت در جهان

■ مرکز آمار ■ سایر دستگاه ها ■ بانک مرکزی

در کشورهای هندوراس، پاراگوئه، موناکو، اریتره و جمهوری عربی لیبی، هنوز بانک مرکزی مسئول تولید و انتشار شاخص های قیمت است.

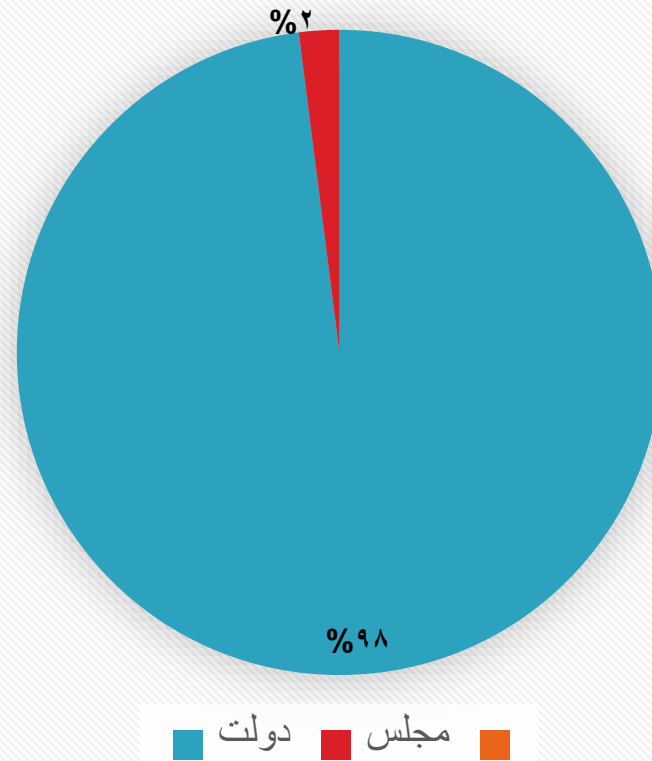
سازمان متولی تولید و انتشار حساب های ملی در جهان

بانک مرکزی سایر دستگاه ها مرکز آمار

در کشورهای آنگولا - آنتیگوا و باربودا - کیپ ورد - هائیتی - هندوراس - نیوئه - پاراگوئه - اریتره -
گینه - گینه بیسائو - جمهوری عربی لیبی - میکرونزی - کنگو، هنوز، بانک مرکزی مسئول تولید
و انتشار حساب های ملی است.

جایگاه سازمانی مراکز آماری در جهان

۹۸ درصد از سازمان های آماری، تحت نظارت و کنترل دولت هستند و فقط ۲ درصد (استرالیا، ارمنستان و مغولستان) ما بقی تحت نظارت مجلس یا پارلمان آن کشور قرار دارند.

جایگاه سازمانی سازمانهای آماری در کشورهای جهان

بر اساس اطلاعات **۱۳۱ کشور جهان** به شرح زیر :

جایگاه سازمانهای آماری در ساختار حکومتها						
عنوان	زیر شاخص متغیرها	آسیا	اروپا	آفریقا	آمریکا	کل کشورها
جایگاه سازمان آمار در ساختار حکومتها	ریاست جمهوری، نخست وزیر و وزارت خانه ها	۳۴	۳۲	۱۸	۱۳	۹۷
	درصد	۷۲	۹۱	۶۰	۶۸	۷۴
	زیر نظر وزارت یا کمیسیون ملی برنامه ریزی	۹	۰	۹	۳	۲۱
	درصد	۱۹	۰	۳۰	۱۶	۱۶
	تحت نظارت مجلس	۱	۲	۰	۰	۳
	درصد	۲	۶	۰	۰	۲
	سایر	۳	۱	۳	۳	۱۰
	درصد	۶	۳	۱۰	۱۶	۸
	کل	۴۷	۳۵	۳۰	۱۹	۱۳۱
منبع: پایگاه اطلاع رسانی سازمان آماری کشورها						

۳

دلایل قانونی

ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران به شرح زیر است:

- انجام سرشماری عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی
- تهیه آمارهای لازم به منظور تأمین نیازمندی‌های برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور
- تهیه و بهنگام نگاهداشتن (آماده داشتن آخرین آمار) قالب‌های آماری
- استخراج، بررسی، چاپ و انتشار نتایج حاصل از سرشمای‌ها و آمارگیری‌ها
- **انجام محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها**
- تهیه تعاریف و تعیین مفاهیم و معیارها و طبقه‌بندی‌های آماری
- گردآوری آمارهای مورد نیاز از بخش عمومی و بخش خصوصی
- تهیه و انتشار سالنامه آماری کشور

در حالی که در وظایف قانونی هیچ سازمان دیگری اشاره‌ای به تولید آمار حساب‌های ملی و شاخص قیمت نشده است.

ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور :

به منظور یکپارچه سازی، ساماندهی و رفع موازی کاری در نظام آماری کشور:

الف- مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است.

ب- مرکز آمار ایران با همکاری دستگاههای اجرایی نسبت به تهیه برنامه ملی آماری کشور مبتنی بر فناوری های نوین با رعایت استانداردها و ضوابط تولید و انتشار آمارهای رسمی، استقرار نظام آمارهای ثبتي و استقرار و تغذیه مستمر پایگاه اطلاعات آماری کشور اقدام نماید. این برنامه با پیشنهاد مرکز آمار ایران و تصویب شورای عالی آمار برای دستگاههای اجرایی لازم الاجراء است.

پ- دستگاه های اجرایی مانند بانک مرکزی مکلفند در حدود وظایف قانونی خود و در چهارچوب ضوابط و استانداردهای مورد تایید شورای عالی آمار، آمار تخصصی حوزه های مربوط به خود تولید و اعلام کنند در این صورت آمار منتشره آمار تخصصی رسمی است.

(بند های (ب) و (پ) به عنوان مواد جدید بعد از ماده ۹ قانون مرکز آمار ایران الحاق می گردد.)

۴

اصول بنیادین آمارهای رسمی

اصول بنیادین آمارهای رسمی:

- اصل ۱ - بی طرفی در تولید و دسترسی برابر شهروندان
- اصل ۲ - رعایت موازین و اخلاق حرفه‌ای
- اصل ۳ - پاسخ‌گویی و شفافیت
- اصل ۴ - پیشگیری از استفاده و تفسیر نادرست از آمارهای رسمی
- اصل ۵ - انتخاب منابع داده‌ای بر اساس کیفیت، به روز بودن، هزینه و بار پاسخگویی
- اصل ۶ - حفظ محرمانگی ریز داده‌ها
- اصل ۷ - لزوم اطلاع عموم از قوانین و مقررات آماری
- اصل ۸ - لزوم هماهنگی در سطح ملی
- اصل ۹ - استفاده از استانداردهای بین‌المللی
- اصل ۱۰ - لزوم همکاری‌های بین‌المللی

اصول بنیادین آمارهای رسمی

► اصل ۱- ارتباط، بی طرفی و دسترسی برابر

رسالت اصلی نهاد سیاست گذاریهای پولی و ارزی حفظ ثبات ارزش پول، تعادل موازنه پرداختها و رشد مداوم اقتصادی از طریق اجرای سیاستهای پولی است. انتشار رسمی نرخ رشد اقتصادی و نرخ تورم توسط همان نهاد در اصل بی طرفی شائبه ایجاد می کند.

اصول بنیادین آمارهای رسمی

اصل ۷ – لزوم اطلاع عموم از قوانین و مقررات آماری

► ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران

هر شخص ساکن در ایران همچنین اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور
مکلفند به پرسش‌های مربوط به تمامی سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها که
توسط مرکز آمار ایران انجام می‌شود پاسخ صحیح دهند.

اصول بنیادین آمارهای رسمی

اصل ۷ - لزوم اطلاع عموم از قوانین و مقررات آماری

▶ ماده ۸ و ۹ - قانون مرکز آمار ایران

ماده ۸ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی موظفند در انجام آمارگیریها از تعاریف، مفاهیم، روشها، معیارها و طبقه‌بندیهای آماری مرکز آمار ایران تبعیت نمایند.

ماده ۹ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی مکلفند هر نوع اطلاعات آماری که مورد احتیاج باشد در اختیار مرکز آمار ایران بگذارند.

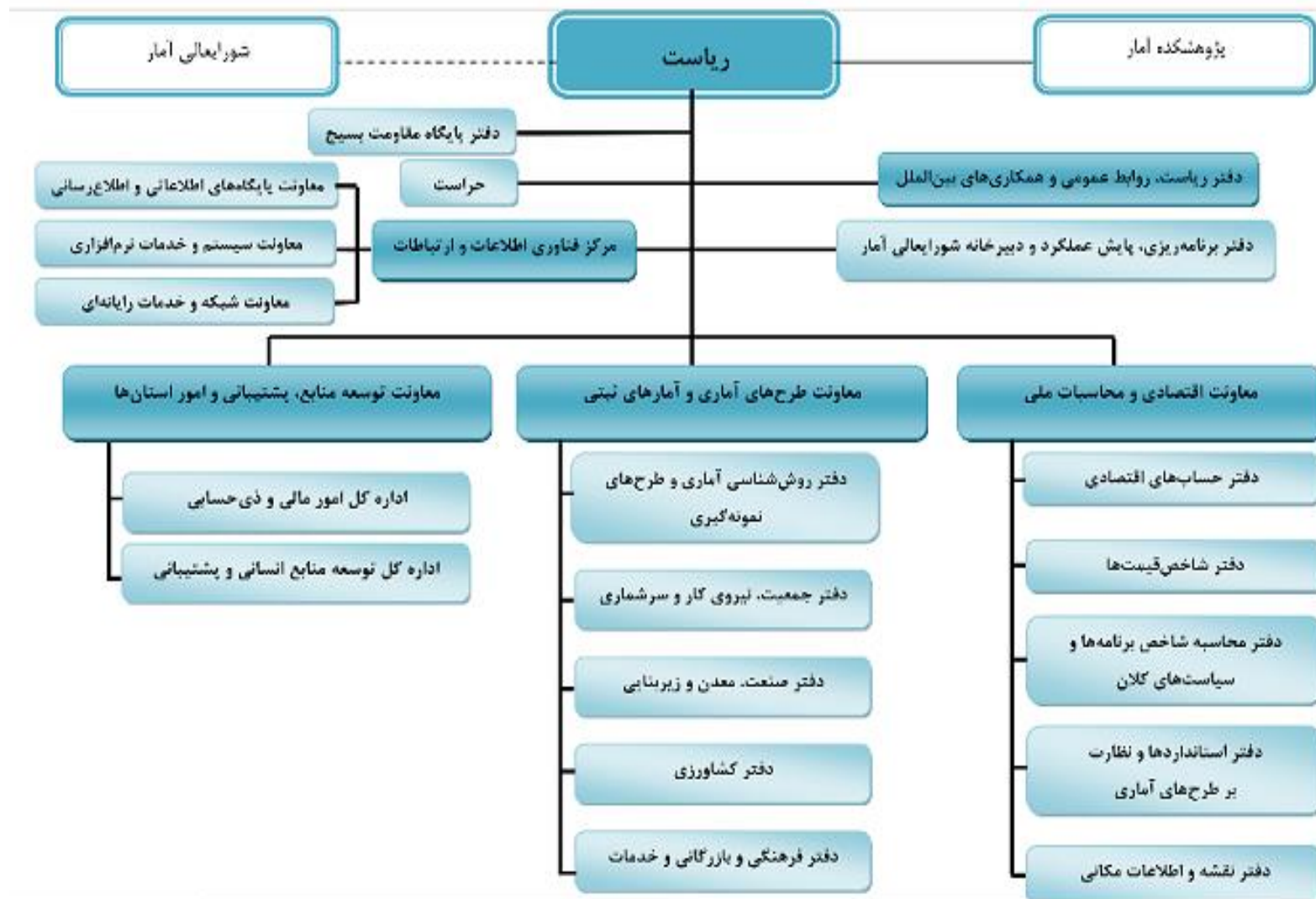
۵

ساختار و تشکیلات اداری

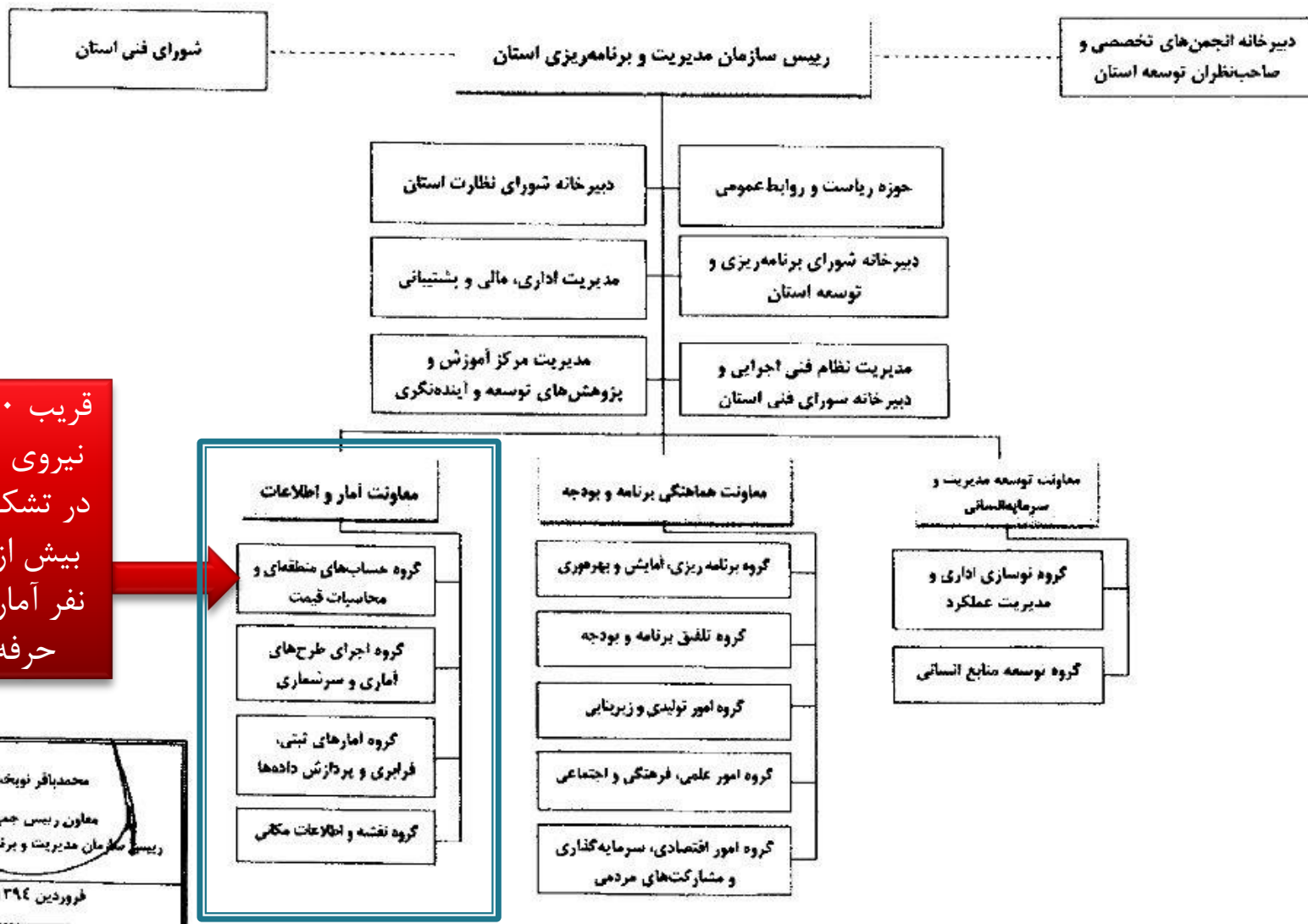
ساختار و تشکیلات اداری

▶ مرکز آمار ایران سازمان تخصصی تولید آمار است و تشکیلات آن با محوریت تولید و انتشار حساب‌های ملی و شاخص‌های قیمت و آمارهای جمعیت و نیروی کار سازماندهی شده است.

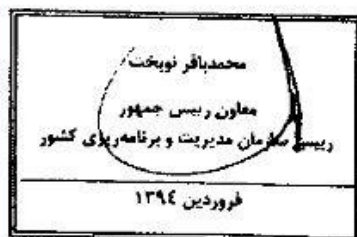
نمودار سازمانی مرکز آمار ایران

نمودار سازمانی واحدهای استانی مرکز آمار ایران

قریب ۱۵۰ نفر
نیروی انسانی
در تشکیلات و
بیش از ۵۰۰
نفر آمارگیران
حرفه ای

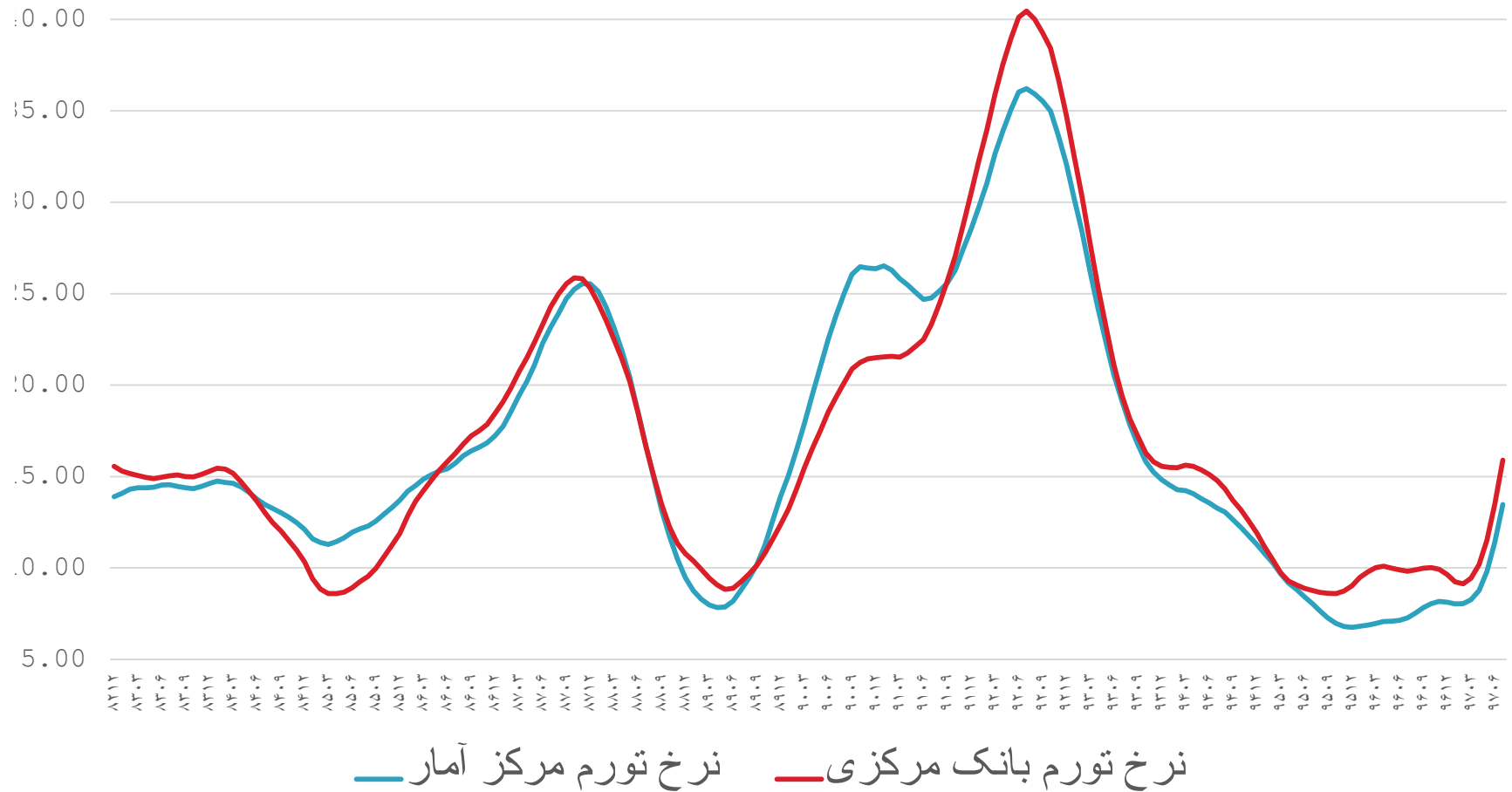

۶

مباحث و نکات فنی

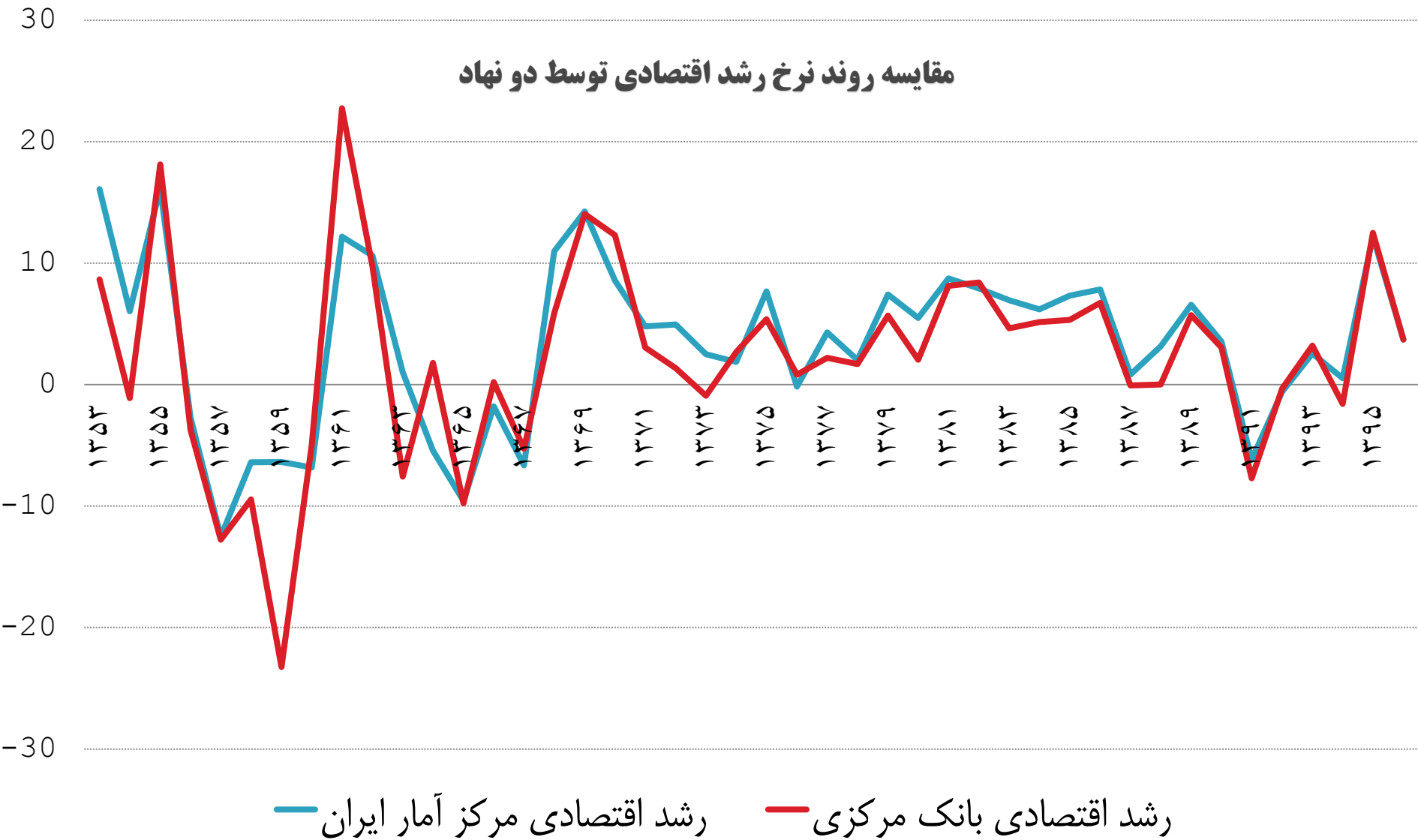
امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

مقایسه روند نرخ تورم توسط دو نهاد

امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

مقایسه روند نرخ رشد اقتصادی توسط دو نهاد

امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

اگرچه روند کلی این دو متغیر در محاسبات دو نهاد دارای همبستگی بسیاری دارد بوده و مطابق آزمون های آماری تفاوت معنی داری با یکدیگر ندارند اما بررسی اجزای متشکل هر یک از آنها معرف ساختار های متفاوتی از اقتصاد کشور می باشد. حال دو سؤال اساسی زیر مطرح است :

- ۱- اگر فقط روند کلی این دو متغیر مد نظر است چرا موازی کاری و ائتلاف منابع؟!
- ۲- اگر اجزای متشکل هر یک از این دو متغیر مد نظر است چرا موازی کاری و ارائه تصاویر متفاوت از کشور؟!

امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

اما سؤال اساسی دیگر این است که :

آیا با هماهنگی بیشتر، امکان یکی شدن اجزا و روند کلی این دو متغیر وجود دارد؟

به دلیل نمونه ای بودن آمارگیری ها ، متفاوت بودن منابع اطلاع، متفاوت بودن وزن ها، روش های ادیت ، بعضا فرمول های محاسباتی و دیگر ملاحظات اجرایی، به هیچ وجه نه!!

به فرض محال و یکسان شدن نتایج دو نهاد، چرا موازی کاری و پذیرش هزینه های مترتب بر آن ؟

✓ فقط در صورتی چنین نتیجه ای امکان پذیر است که **فقط و فقط یکی طرح با منابع اطلاع واحد، برابر بودن وزن ها، یکسان بودن روش های ادیت و دیگر ملاحظات اجرایی اجرا گردد.**

امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

مقایسه عناوین طرح های شاخص قیمت دو نهاد

فهرست شاخصهای قیمت	مرکز آمار ایران	بانک مرکزی ج.ا.ا
طرح آمارگیری از قیمت مصرف کننده شهری	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت مصرف کننده روستایی	☒	☒
شاخص قیمت مصرف کننده ملی	☒	☒
شاخص قیمت مصرف کننده دهکی	☒	☒
شاخص قیمت مصرف کننده استانی	☒	☒
متوسط قیمت اقلام خوراکی به تفکیک استان	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری های صنعتی	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری های صنعتی	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت محصولات کشاورزی در مناطق روستایی (سرخرمن)	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات معدنی	☒	☒
طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی	☒	☒
طرح جمع آوری اطلاعات قیمت تولیدکننده بخش برق	☒	☒
طرح های آمارگیری و ثبتی متعدد در بخش اختصاصی خدمات	☒	☒
شاخص قیمت واردات	☒	☒
شاخص قیمت صادرات	☒	☒

امکان نا پذیری یکسان شدن نتایج دو نهاد

منابع اطلاعاتی مورد استفاده در تهیه حساب‌های ملی و منطقه ای مرکز آمار ایران

ردیف	منابع آماری	نوع	تعداد طرح اجرا شده	تعداد نمونه آماری
۱	<u>طرح‌های آمارگیری</u>	خانواری	۵	۱۴۳۲۱۹
		کارگاهی	۱۱۱	۶۷۲۰۰۳
		شاخص قیمت و مقدار	۱۳	۱۸,۳۷۶
۲	سرشماری	عمومی کشاورزی	۱	
		نفوس و مسکن	۱	
۳	ثبتی	۶۰۰۰۰ رکورد عملکرد دستگاه‌های دولتی		
		حدود ۵۰۰۰ دستگاه دولتی و خصوصی شامل : سازمان‌ها، شرکت‌ها، وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها، موسسات مالی، نهادهای، مدارس و دانشگاه‌ها با احتساب واحدهای استانی		
		بیش از ۱۳۶۰۰۰۰ رکورد از ۳۱ استان کشور (حدود ۲۵۰۰ گزارش)		
		حدود ۱۰۰۰ صورت مالی شرکت‌های دولتی		

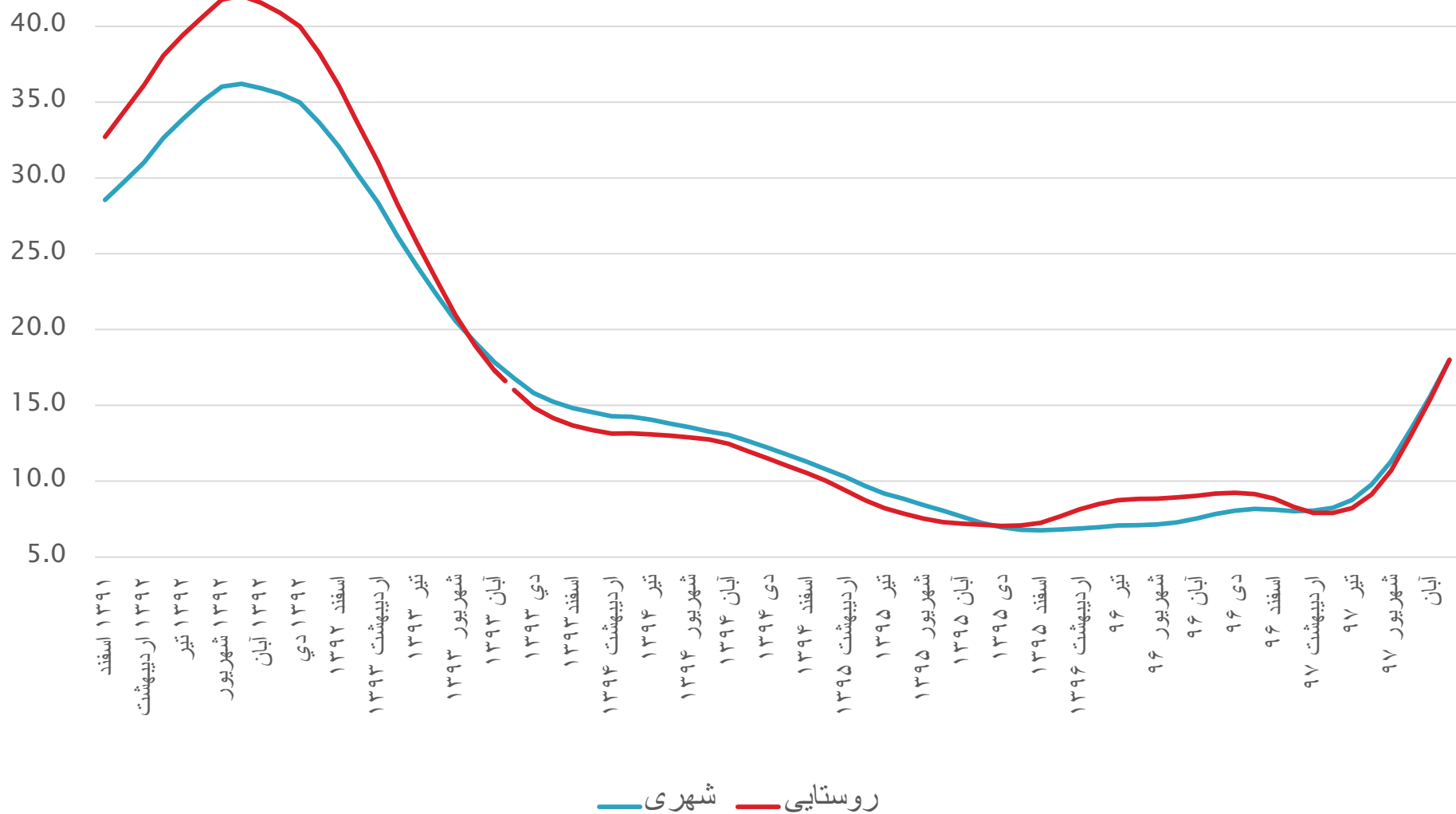
آیا نرخ تورم مناطق شهری معرف نماینده تورم کل کشور است؟

قطعاً نه، زیرا:

۱. سهم مناطق روستایی از جمعیت و هزینه های مصرفی خانوار های کشور به ترتیب برابر ۲۶ درصد و ۱۹ درصد است که به هیچ وجه قابل چشم پوشی نیست.
۲. مطابق آزمون های متقن آماری الگوی مصرف خانوارهای شهری و روستایی با یکدیگر دارای تفاوت معنی دار می باشد . (به عنوان مثال سهم هزینه مسکن در سبد خانوارهای شهری و روستایی به ترتیب ۳۰ و ۱۱ درصد است) و نادیده گرفتن مناطق روستایی موجب تعمیم ناصحیح نتایج تورم مناطق شهری به مناطق روستایی است.

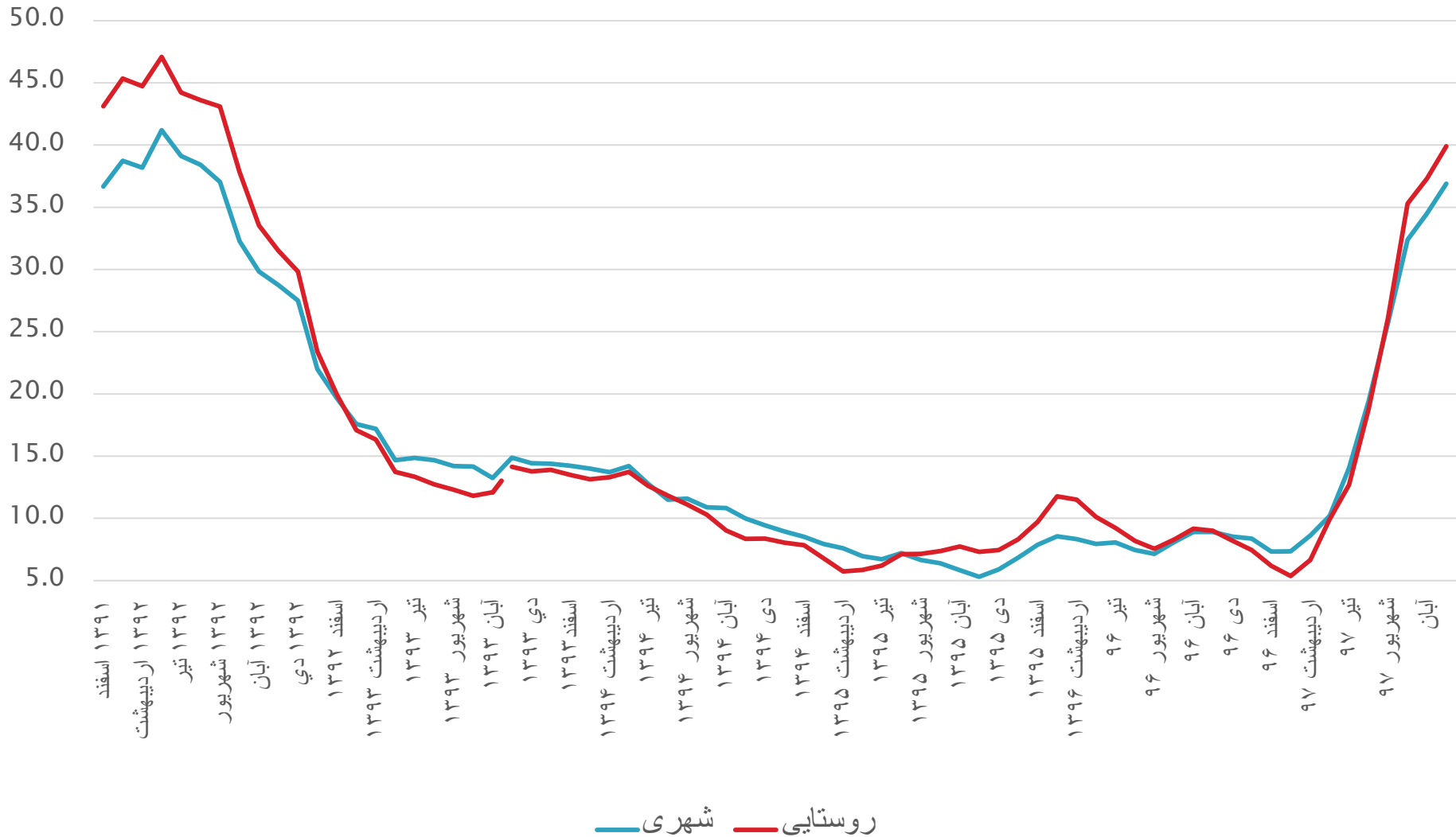
آیا نرخ تورم مناطق شهری معرف نماینده تورم کل کشور است؟

نرخ تورم سالانه کشور، شهری و روستایی ۹۷-۱۳۹۰ (مرکز آمار ایران)

آیا نرخ تورم مناطق شهری معرف نماینده تورم کل کشور است؟

نرخ تورم نقطه ای کشور، شهری و روستایی ۹۷-۱۳۹۰ (مرکز آمار ایران)

آیا نرخ تورم مناطق شهری معرف نماینده تورم کل کشور است؟

□ لازم به ذکر است برنامه ریزی های توسعه روستایی به تفکیک استان های کشور یکی از نیاز های مدیریت و برنامه ریزی منطقه ای و اقتصاد مقاومتی و سیاست ها و برنامه های توسعه روستایی است که یکی از زیر ساختهای اصلی آن تولید آمار ها به تفکیک مناطق روستایی است.

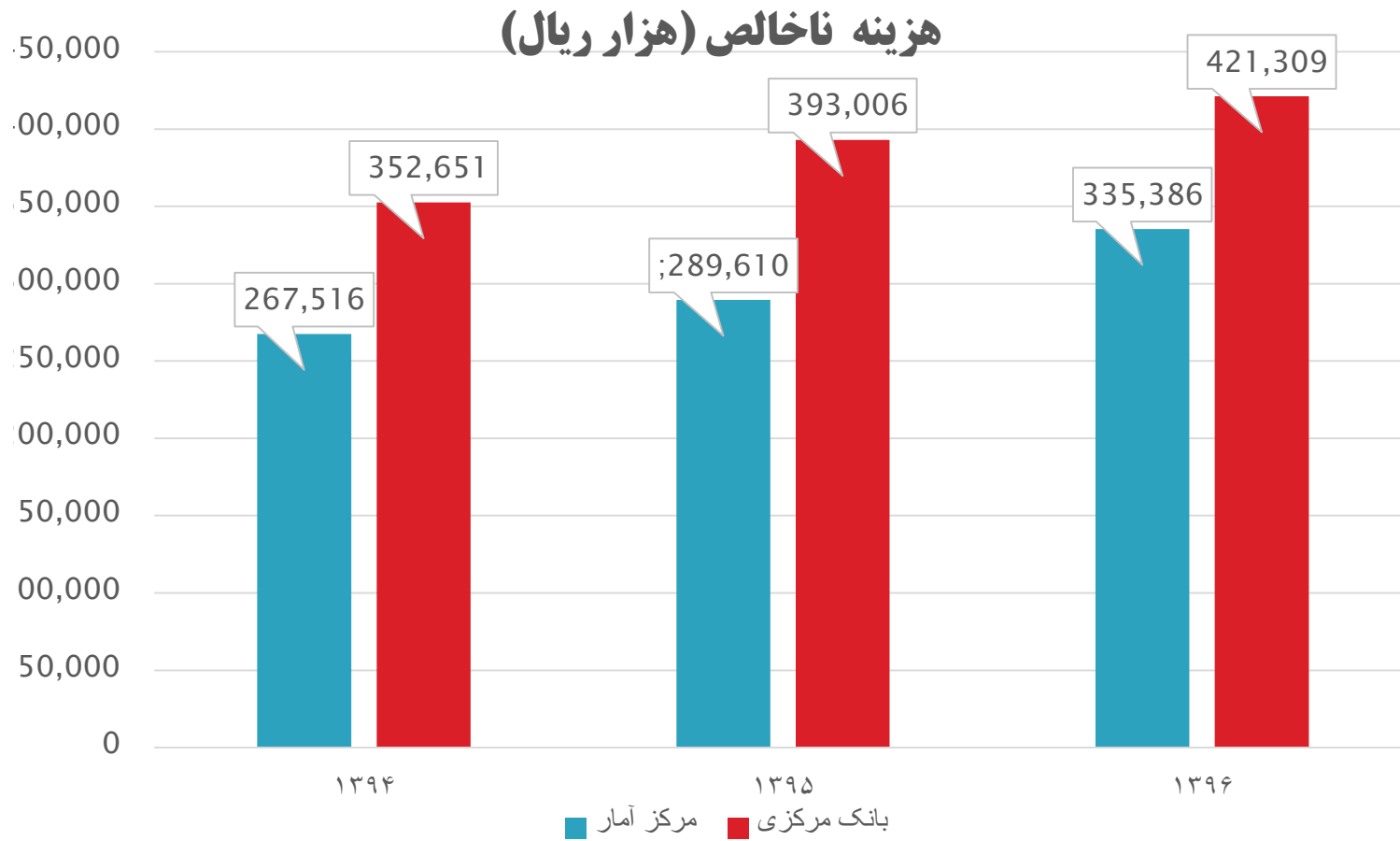
□ نکته مهم دیگر در این خصوص این است که همبستگی نسبتاً بالایی بین تورم مناطق شهری و روستایی در سطح کل مشاهده می شود ولی تفاوت های معنی داری در سطح اجزا متشکله آنها وجود دارد که برنامه ریزی های منطقه ای و محلی کاربردی نیازمند آگاهی و بهره برداری از این جزئیات است و نباید دچار خطای تجمیع (Aggregation Bias) شویم .

مقایسه طرح هزینه در آمد و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

میزان پوشش

مرکز آمار ایران				بانک مرکزی
تعداد خانوار در طرح هزینه و درآمد خانوار	شهری	روستایی	کل	شهری
	۱۸۷۰۱	۱۹۲۶۱	۳۷۹۶۲	۱۳۰۰۰

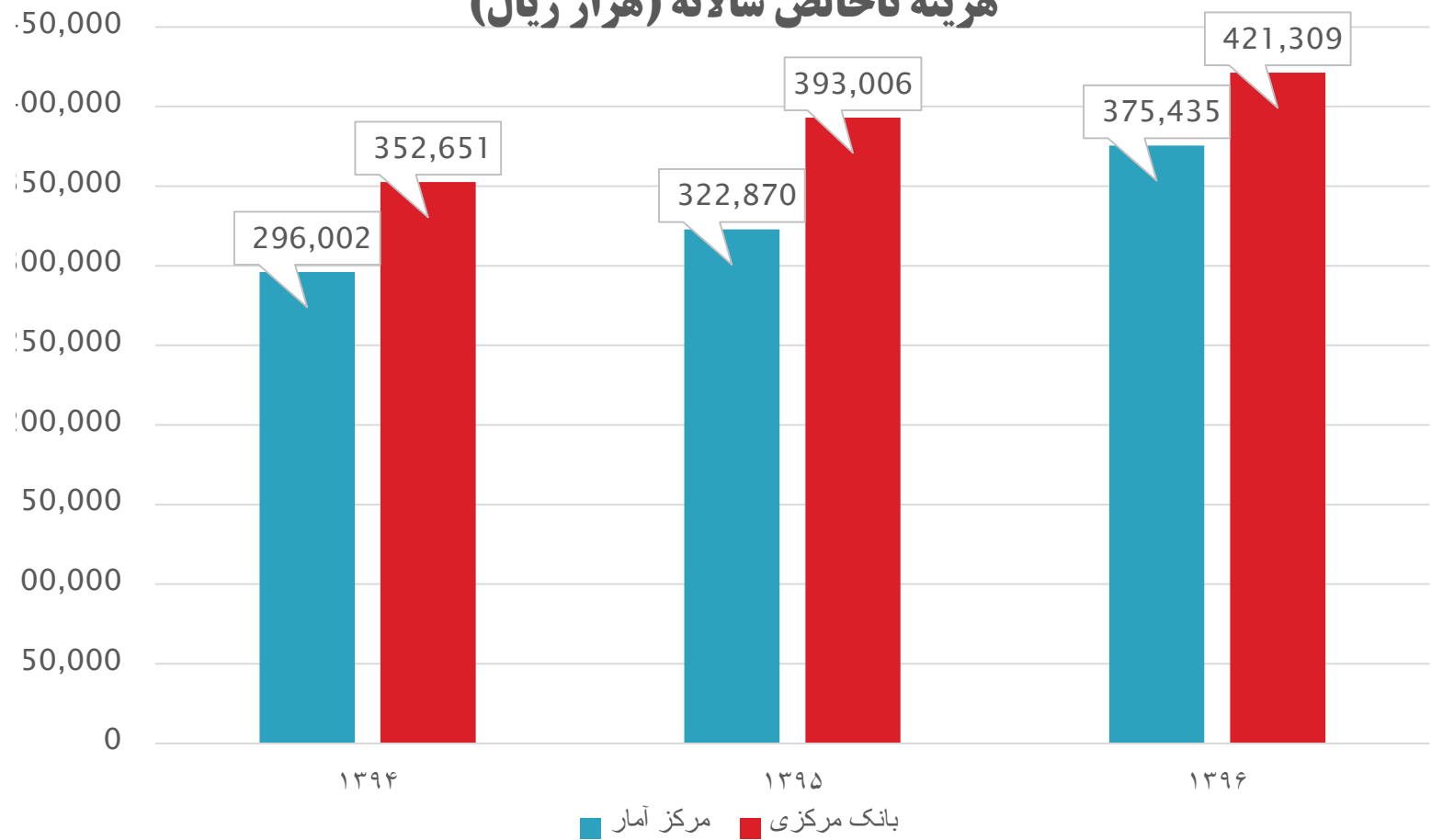
مقایسه طرح هزینه در آمد و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

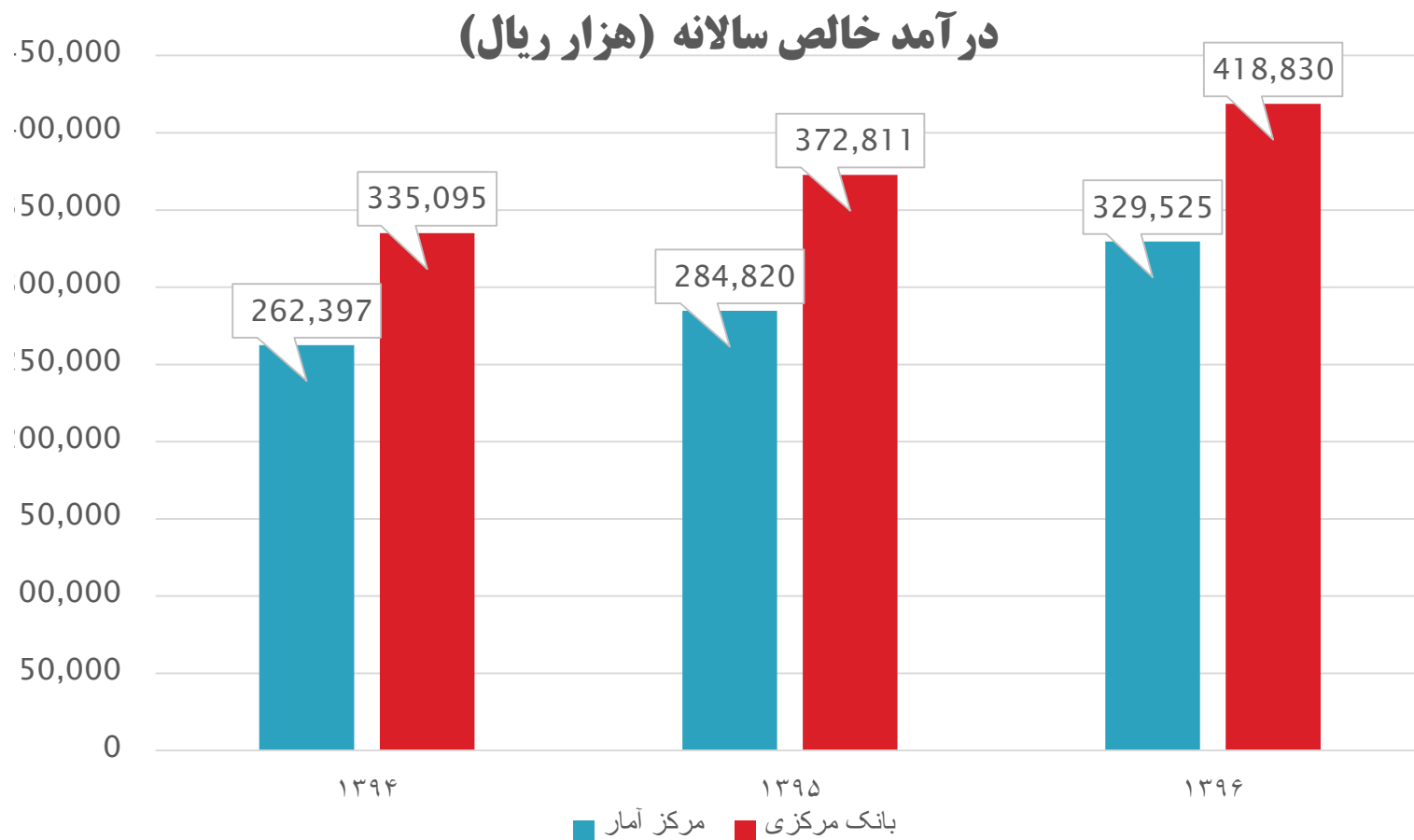
مقایسه طرح هزینه در آمد و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

مقایسه طرح هزینه و در آمد بانک مرکزی و مرکز آمار ۷۹ شهر

هزینه ناخالص سالانه (هزار ریال)

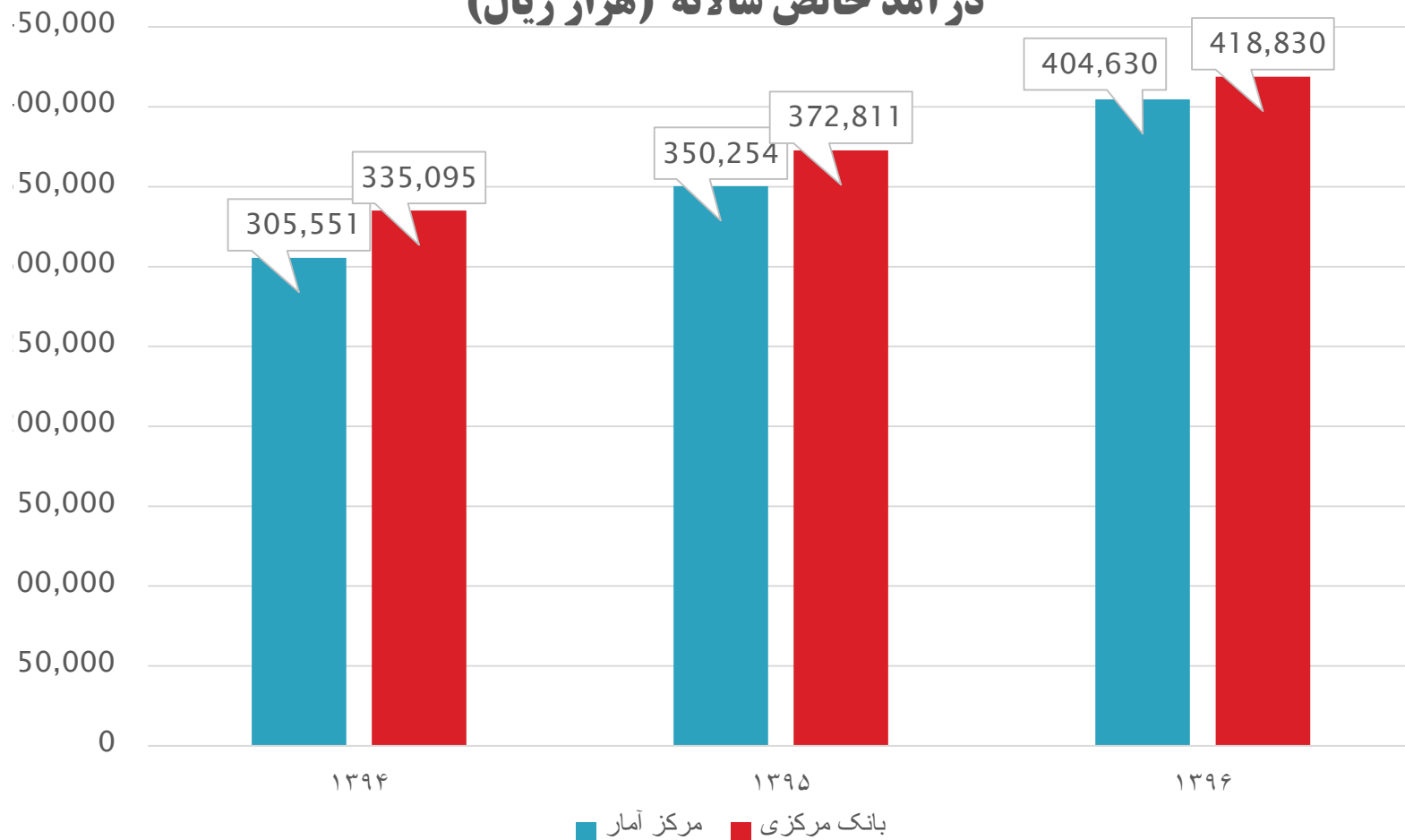
مقایسه طرح هزینه در آمد و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

مقایسه طرح هزینه و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

مقایسه طرح هزینه و درآمد بانک مرکزی و مرکز آمار
شهر ۷۹

درآمد خالص سالانه (هزار ریال)

مقایسه طرح هزینه در آمد و بودجه خانوار دو نهاد به عنوان زیر بنای حساب های ملی و شاخص قیمت ها

۱- آیا با وجود متفاوت بودن حجم نمونه، پوشش جغرافیایی، منابع اطلاع، برخی تعاریف و مفاهیم و نتایج طرح هزینه و درآمد و بودجه خانوار در دو نهاد به ویژه در سطح اجزاء، امکان یکسان شدن نتایج دو طرح و به تبع آن نتایج حسابهای ملی و شاخص های قیمت دو نهاد وجود دارد؟ قطعاً نه

۲- آیا در صورت معنی دار بودن تفاوت نتایج لزوماً یکی از طرح های هزینه و درآمد و بودجه خانوار دارای مشکل است؟ البته که نه، زیرا جامعه هدف دو طرح متفاوت است و تعمیم نتایج شهری به کل کشور دارای اُریب است.

مقایسه پوشش موضوعی و جغرافیایی طرح CPI دو نهاد

بانک مرکزی	مرکز آمار ایران		
شهری	روستایی	شهری	تعداد ارقام مورد قیمت گیری
۳۸۶	۲۷۹	۴۵۵	
۷۹ شهر	۶۲۵ آبادی	۲۳۰ شهر (۳۵۷ منطقه شهری)	تعداد مناطق آمارگیری
۱۲۱ هزار	۱۲۰ هزار	۳۰۰ هزار	تعداد مظنه های قیمت
۶۳ درصد		۸۵ درصد	پوشش جمعیتی

مقایسه طرح آمارگیری کارگاه‌های بزرگ صنعتی کشور (۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر) دو نهاد به عنوان یکی از اجزای مهم حساب های ملی

بانک مرکزی			مرکز آمار ایران			شرح
درصد تغییر	۱۳۹۴	۱۳۹۳	درصد تغییر	۱۳۹۴	۱۳۹۳	
-۳.۳	۱,۹۲۲	۱,۹۸۸	-۲.۹	۲,۴۷۳	۲,۵۴۸	تعداد کارگاه
-۰.۹	۸۱۴,۲۵۹	۸۲۱,۸۸۹	-۱.۹	۹۲۲,۴۸۳	۹۳۹,۹۲۶	تعداد شاغلان
-۱۱.۱	۲,۵۱۱,۰۵۰	۲,۸۲۳,۸۰۰	-۱۹.۸	۳,۷۰۶,۱۲۵	۴,۶۱۹,۵۰۸	ارزش محصول (میلیارد ریال)

استفاده از شاخص های مقدار برای برآورد های زود رس مطابق با آخرین توصیه های بین المللی در مرکز آمار ایران

نتایج شاخص مقدار فصلی صنعت حاصل از طرح آمارگیری

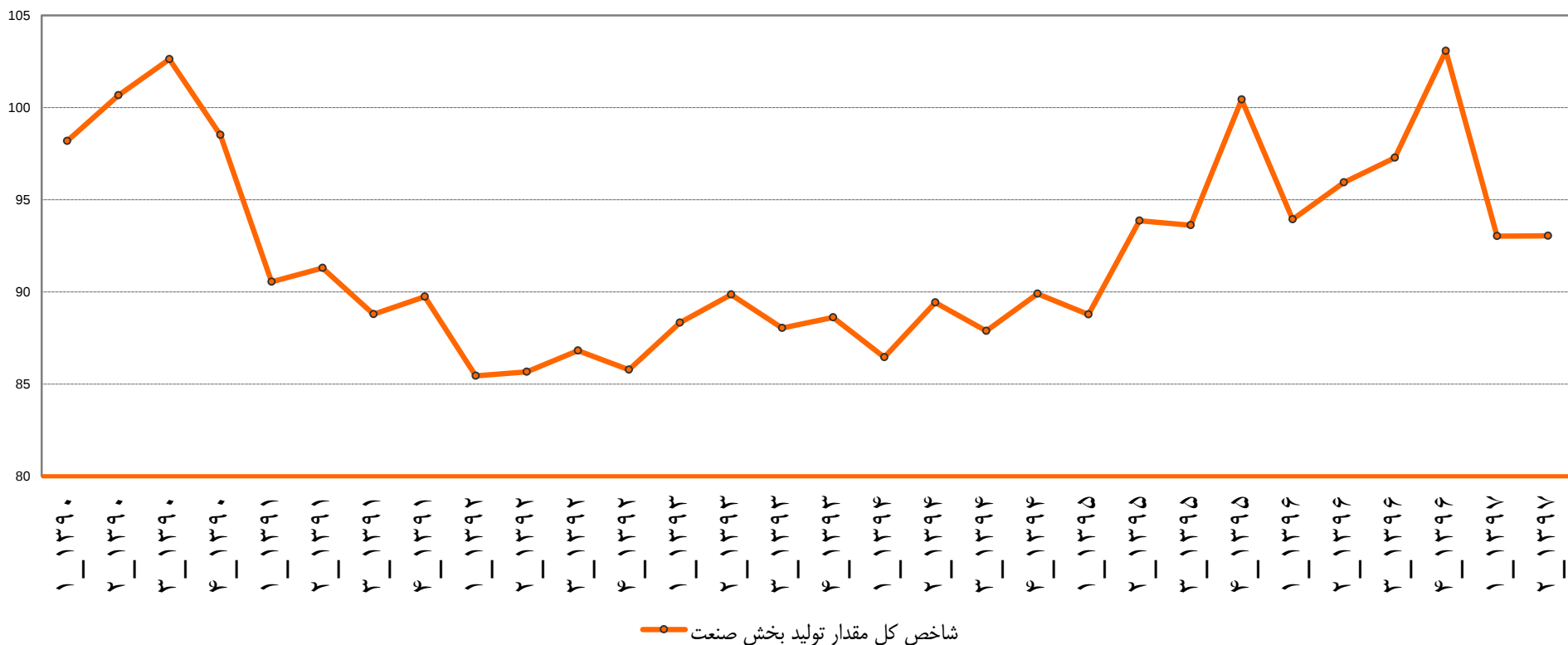
▶ منبع: طرح آمارگیری از قیمت تولید کننده و مقدار تولید بخش صنعت

▶ مقطع: فصل

▶ سطح پوشش: ۲۵۰۰ کارگاه صنعتی

▶ سطح تفصیل: در سطح ISIC دو رقمی می باشد.

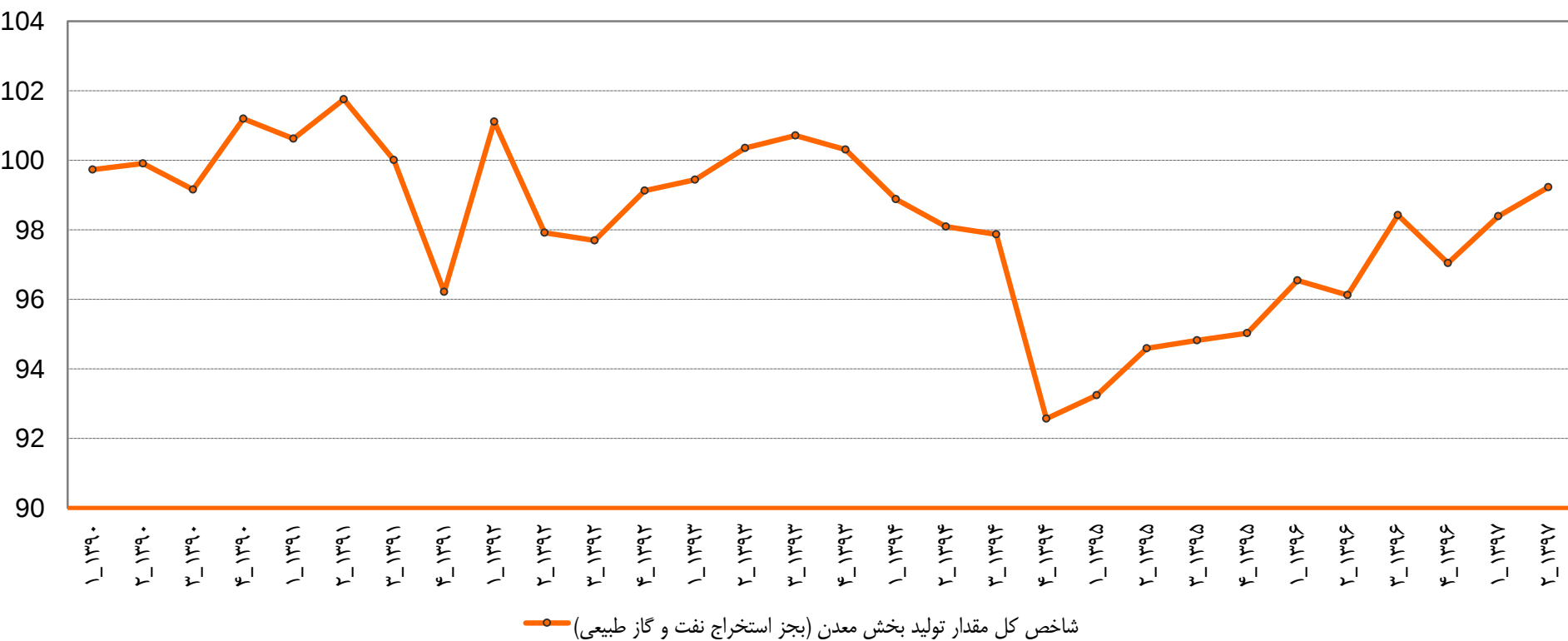
روند فصلی شاخص کل مقدار تولید بخش صنعت (۱۳۹۰=۱۰۰)

استفاده از شاخص های مقدار برای برآورد های زود رس مطابق با آخرین توصیه های بین المللی در مرکز آمار ایران

نتایج شاخص مقدار فصلی معدن حاصل از طرح آمارگیری

- منبع : طرح آمارگیری از قیمت تولید کننده ومقدار تولید بخش معدن
 - مقطع: فصل
 - سطح پوشش: حدود ۴۶۰ معدن در حال بهره برداری
 - سطح تفصیل: در سطح ISIC دو رقمی : ۱- استخراج سنگ های فلزی ۲- استخراج سایر مواد معدنی
- روند فصلی شاخص کل مقدار تولید بخش سایر معادن (۱۳۹۰=۱۰۰)**

استفاده از شاخص های مقدار برای برآورد های زود رس مطابق با آخرین توصیه های بین المللی در مرکز آمار ایران

شاخص مقدار تولید کشاورزی

➤ منبع: طرح آمارگیری از قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی

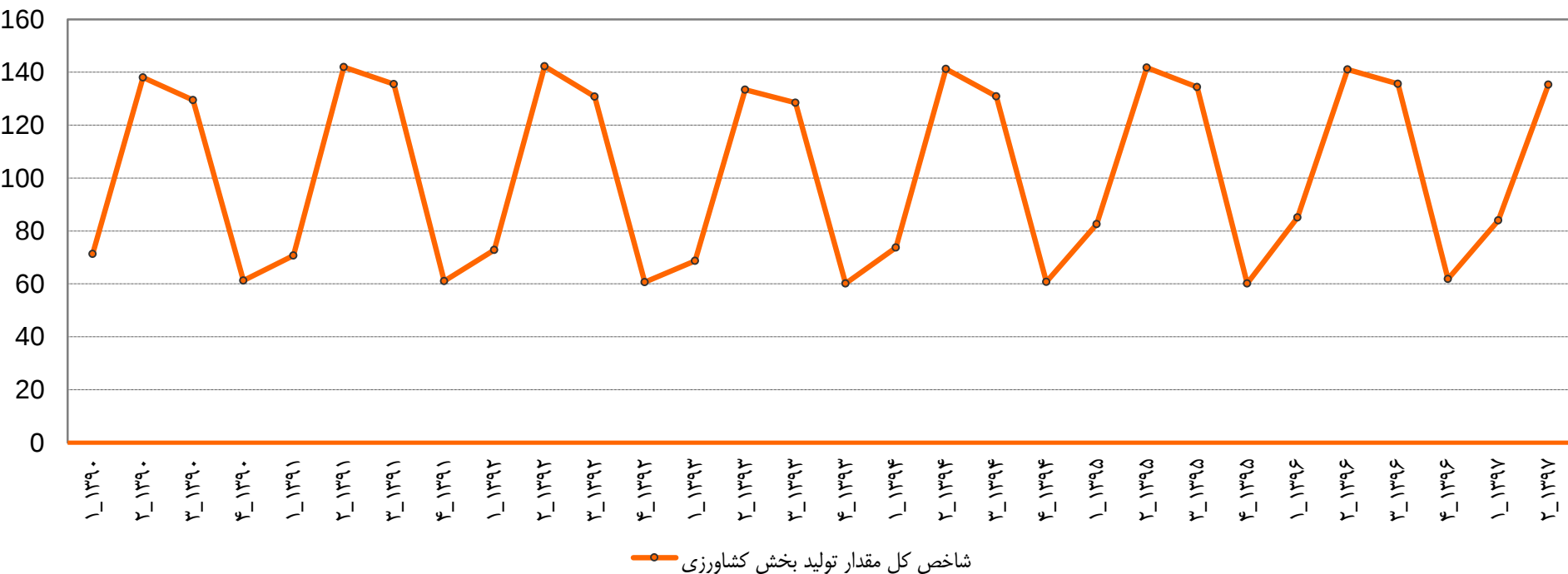
➤ مقطع: فصل

➤ سطح پوشش: بیش از ۲۲۰۰ روستای کشور را در سطح استان های مختلف پوشش می دهد. ارزش و مقدار تولید ۴۵ محصول زراعی و ۳۴ محصول باغی و ۲۱ محصول دامی که بیش از ۹۰ درصد ارزش افزوده این فعالیت ها را تشکیل می دهند.

➤ روش محاسبه: زنجیره ای

➤ سطح تفصیل: ۱- زراعت ۲- باغداری ۳- دامداری

روند فصلی شاخص کل مقدار تولید بخش کشاورزی (۱۰۰=۱۳۹۰)

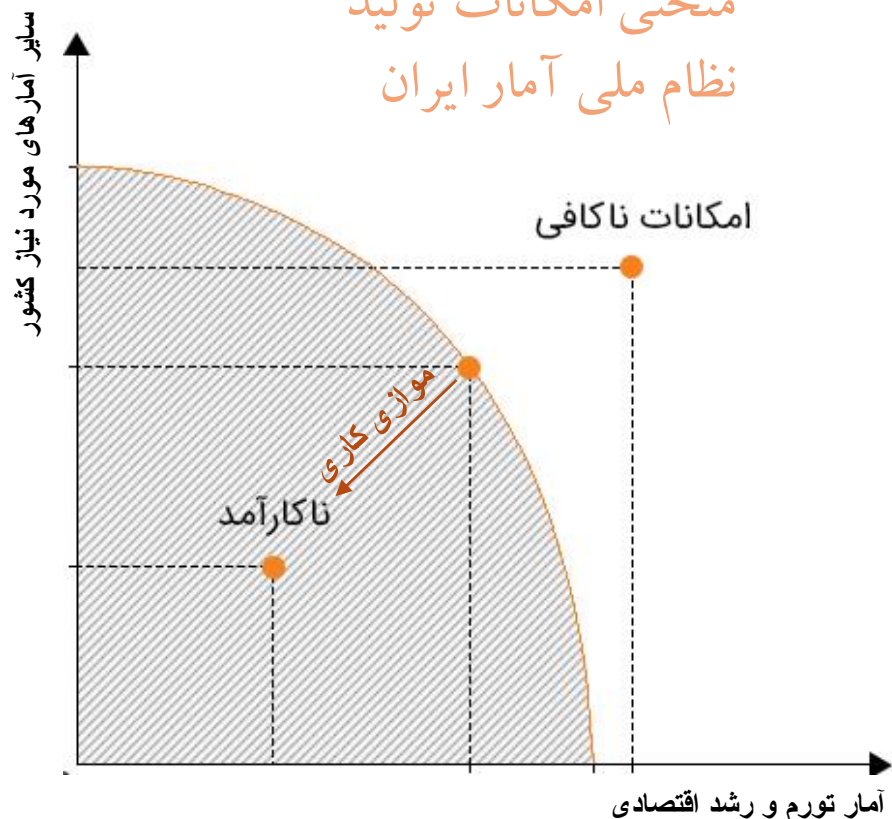
تولید حسابهای اقماری مورد نیاز دستگاههای اجرایی برای برنامه ریزی های تفصیلی توسط مرکز آمار ایران

از جمله حساب های اقماری می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- حسابهای ملی سلامت
- حسابهای تعاون
- حساب ICT
- آمارهای مالی دولت
- حساب روستا
- حساب محیط زیست (شروع از حساب آب)
- شروع تولید حساب گردشگری

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

منحنی امکانات تولید
نظام ملی آمار ایران

- منابع ما محدود است.
- و آمارهای مورد نیاز برای اداره کشور، زیاد هستند.
- موازی کاری باعث می شود در زیر منحنی امکانات تولید نظام آماری کشور، قرار گیریم و تعداد کمتری از نیازهای آماری کشور را پوشش دهیم.

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

برخی از خلاهای آماری کشور که برای تامین یا تکمیل آن نیاز به منابع مالی و انسانی است:

□ حوزه اقتصادی:

- آمارهای مورد نیاز برای رصد مستمر سیاست های کلان اقتصادی کشور (اقتصاد مقاومتی، رقابت پذیری اقتصاد و...)
- شاخص های بخش خصوصی و اصل ۴۴ قانون اساسی
- آمارهای محیط زیست (تولید ناخالص داخلی سبز، حساب محیط زیست شامل آب، خاک، مراتع، جنگل و...)
- حساب ملی گردشگری
- شاخص برابری قدرت خرید (PPP)
- شاخص هزینه زندگی (COLI)

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

- جداول داده ستانده سالانه، ماتریس حسابداری اجتماعی SAM

- شاخص های فقر به ویژه به تفکیک استانی

- شاخص های کسب و کار ملی و استانی

- شاخص های بهره وری در سطح رشته فعالیتها و استانها

- سرمایه گذاری در سطح رشته فعالیتها و استانها

- پس انداز در سطح ملی و استانی

- مصرف اقلام اساسی کشور

- آمارهای تفصیلی تجارت خارجی به ویژه منطقه ای

- آمار موجودی سرمایه و موجودی انبار کشور

- و...

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

□ حوزه اجتماعی:

- آمارهای مورد نیاز برای رصد مستمر سیاست های کلان اجتماعی کشور
- اطلاعات تفصیلی نیروی کار کشور به تفکیک شهرستانها
- مشارک اجتماعی
- سرمایه اجتماعی
- رضایت زندگی و کیفیت زندگی
- رفاه اجتماعی
- بهداشت روانی و اجتماعی

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

- آمارهای سالمندی و معلولیت و ناتوانی
- شاخص های شادمانی و نشاط اجتماعی
- آمارهای تفصیلی اوقات فراغت
- آمارهای آسیبهای اجتماعی از جمله کار کودکان، خشونت و...
- آمارهای انواع مهاجرت
- آمارهای تفصیلی زنان
- آمارهای عشایر کوچنده
- و...

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

□ سایر حوزه ها:

- بهداشت و سلامت (میزان شیوع انواع بیماری ها و سرطانها در کشور، اطلاعات مربوط به امنیت غذایی، اطلاعات مربوط به بهداشت روانی، حساب سلامت به تفکیک استانها و...)
- صنعت، معدن و ساختمان (کارگاه های زیر ۱۰ نفر کارکن، آمارهای خانوارهای دارای فعالیت صنعتی، اطلاعات بخش صنعت به تفکیک شهرستانها، حساب نفت و گاز، آمارهای تولید و سرمایه گذاری بخش مسکن به تفکیک ملی و استانی و...)
- خدمات (تکمیل خلاهای زیاد آمار فرهنگی، حساب آموزش، آمارهای علم و فناوری و علوم جدید مثل حساب نانو، تحقیق و توسعه استانی و...)
- آمارهای مکانی و نقشه های آماری (تکمیل زیر ساختهای اطلاعات مکانی، نقشه های پارسل بندی برای تمام شهرها، بهنگام کردن نقشه های آماری تمامی شهرها و مناطق روستایی به طور مستمر، تهیه طرح های جامع و هادی برای تمام شهرها و...)
- و...

موازی کاری، محرومیت از تولید سایر آمارهای مورد نیاز کشور

- آمارها و شاخص های زیر طبق اعلام سازمانهای مدیریت و برنامه ریزی استانها (مرجع نظام برنامه ریزی منطقه ای) و سازمان برنامه و بودجه (مرجع نظام برنامه ریزی ملی) برای تکمیل نیازهای برنامه ریزی منطقه ای باید تامین شود که مهمترین آنها فقط در صورت وجود **حسابهای منطقه ای** قابل تامین است. ([لینک نامه](#))

ردیف	عنوان طرح
۱	طرح آمارگیری از ویژگی های اجتماعی و اقتصادی خانوارهای کشور (شهرستانی)
۲	تهیه حساب های منطقه ای به قیمت ثابت (رشد اقتصادی استانی)
۳	متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری استانهای کشور
۴	شاخص قیمت نهاده های ساختمانهای مسکونی و غیر مسکونی به تفکیک استانهای کشور
۵	شاخص قیمت املاک مسکونی استانهای کشور
۶	محصول ناخالص داخلی منطقه ای از روش اجزا هزینه (سرمایه گذاری و... در استانهای کشور)
۷	حسابهای منطقه ای شهرستانی به روش تولید و به قیمت جاری
۸	جداول داده ستانده استانی

۷

پیشینه و سوابق مرتبط

پیشینه و سوابق مرتبط

۱- ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران تهیه حسابهای ملی و شاخص قیمت ها از وظایف و اختیارات مرکز آمار ایران است.

۲- کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار در تاریخ ۸۶/۵/۲۴، مرکز آمار ایران را به عنوان مرجع رسمی تهیه و انتشار حسابهای ملی تعیین کرد.

۳- حکمیت معاون اول رییس جمهور (۸۸/۳/۲۵)

▶ پس از ماه ها بررسی کارشناسی در مورد جزئیات محاسبات حساب های ملی و شاخص قیمت مرکز آمار ایران که در سطح فایل های محاسباتی توسط کارشناسان نهاد ریاست جمهوری انجام شد در نهایت در جلسه مورخ ۸۸/۳/۲۵ که در حضور جناب آقای دکتر داودی معاون اول وقت ریاست جمهوری و با شرکت مسولان و کارشناسان مرکز آمار ایران، مسولان و کارشناسان بانک مرکزی و مسولان و کارشناسان معاونت نظارت و هماهنگی در سیاست های اقتصادی، علمی و فرهنگی تشکیل شد، مرجعیت رسمی تهیه حساب های ملی و شاخص قیمت ها به مرکز آمار ایران سپرده شد.

۴- تصویب در جلسه مورخ ۸۹/۲/۱۳ شورای عالی آمار

▶ در جلسه مورخ ۸۹/۲/۱۳ شورای عالی آمار مرجعیت رسمی مرکز آمار ایران با مفاد زیر تصویب شد:

“مرکز آمار ایران مرجع رسمی و نهائی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است”

۵- ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم توسعه کشور (۱۳۸۹)

ماده ۵۴ - به منظور یکپارچه سازی، ساماندهی و رفع موازی کاری در نظام آماری کشور:

الف - مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است.

ب - مرکز آمار ایران حداکثر ظرف سال اول برنامه با همکاری دستگاههای اجرائی نسبت به تهیه برنامه ملی آماری کشور مبتنی بر فناوریهای نوین با رعایت استانداردها و ضوابط تولید و انتشار آمارهای رسمی، استقرار نظام آمارهای ثبتی و استقرار و تغذیه مستمر پایگاه اطلاعات آماری کشور اقدام نماید.

این برنامه با پی شنهاد مرکز آمار ایران و تصویب شورای عالی آمار برای دستگاههای اجرائی لازم الاجراء است.

ج - به دستگاههای اجرائی اجازه داده می شود در حدود وظایف قانونی خود و در چهارچوب ضوابط و استانداردهای مورد تأیید شورای عالی آمار نسبت به تولید آمار تخصصی حوزه مربوط به خود اقدام نمایند. نظارت بر حسن اجرای این ماده بر عهده معاونت و در صورت تقویض با معاون ذی ربط آن (رئیس مرکز آمار ایران) است.

۴- تصویب در جلسه مورخ ۹۴/۳/۱۸ شورای عالی آمار

▶ در جلسه مورخ ۹۴/۳/۱۸ شورای عالی آمار به استناد به ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم توسعه و مرجعیت رسمی مرکز آمار ایران مفاد زیر تصویب شد:

~ برای پرهیز از دوگانگی در اعلام آمار، دستگاههای اجرایی، آمارهای رسمی را به مرکز آمار ارائه دهند. مرکز آمار ایران پس از کار کارشناسی و با همکاری دستگاهها نسبت به انتشار آن اقدام می نماید.

- مقرر گردید در راستای اجرای بند فوق "نرخ تورم برای ماه جاری (خردادماه) ، فقط توسط مرکز آمار ایران اعلام و انتشار یابد.

~ مصوب شد "سایر دستگاههای اجرایی خصوصا بانک مرکزی با تمام توان کارشناسی خود در تولید آمار و اطلاعات فعال باشند و در صورت استعلام و درخواست آمار توسط سایر دستگاهها یا مجامع بین المللی ، به صورت غیررسمی پاسخ داده شود و برای انتشار رسمی، ضمن اطلاع رسانی به این مجامع وسازمانها در خصوص ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم ، تنها به آمار منتشر شده توسط مرکز آمار ایران استناد نمایند."

ماده ۱۰ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور :

به منظور یکپارچه سازی، ساماندهی و رفع موازی کاری در نظام آماری کشور:

الف- مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است.

ب- مرکز آمار ایران با همکاری دستگاههای اجرایی نسبت به تهیه برنامه ملی آماری کشور مبتنی بر فناوری های نوین با رعایت استانداردها و ضوابط تولید و انتشار آمارهای رسمی، استقرار نظام آمارهای ثبتي و استقرار و تغذیه مستمر پایگاه اطلاعات آماری کشور اقدام نماید. این برنامه با پیشنهاد مرکز آمار ایران و تصویب شورای عالی آمار برای دستگاههای اجرایی لازم الاجراء است.

پ- دستگاه های اجرایی مانند بانک مرکزی مکلفند در حدود وظایف قانونی خود و در چهارچوب ضوابط و استانداردهای مورد تایید شورای عالی آمار، آمار تخصصی حوزه های مربوط به خود تولید و اعلام کنند در این صورت آمار منتشره آمار تخصصی رسمی است.

(بند های (ب) و (پ) به عنوان مواد جدید بعد از ماده ۹ قانون مرکز آمار ایران الحاق می گردد.)

هزینه های تداوم موازی کاری در تولید و انتشار آمارهای رسمی

ردیف	عنوان	موازی کاری در تولید و انتشار	موازی کاری در تولید
۱	تضعیف سرمایه اجتماعی و باور عمومی به آمارهای رسمی کشور به عنوان زیر ساخت اصلی نظام برنامه ریزی و حکمرانی شایسته	X	
۲	کاهش اعتماد مجامع بین المللی به نظام آماری کشور	X	
۳	سردرگمی برنامه ریزان و سیاست گذاران و به طور کلی کاربران آمارهای رسمی	X	
۴	اتلاف منابع بسیار محدود انسانی و مالی حوزه آمارهای رسمی درحالی که تنها حداکثر ۵۵ درصد نیازهای آماری ملی و ۳۵ درصد آمارهای استانی و ۱۵ درصد آمارهای شهرستانی آماری کشور تولید می شود	X	X
۵	گسترش تشکیلات اداری و افزایش هزینه های دولت	X	X
۶	عدم استفاده بهینه و کارآمد از دانش و تجربه انباشته شده و به اشتراک گذاری دانش فنی	X	X
۷	افزایش بار پاسخگویی و عدم همکاری پاسخگویان به دلیل مراجعات مکرر موازی و در نتیجه کاهش کیفیت آمارها	X	X
۸	افزایش ریسک سرمایه گذاری داخلی و خارجی در نتیجه وجود آمارهای متفاوت و گاهی متناقض	X	
۹	ایجاد زمینه عملیات روانی برای تضعیف نظام آماری و برنامه ریزی کشور	X	

با سپاس از حسن توجه شما